

Джек Лондон

Пробудената гордост на
Алойшъс Панкбърн

I

Макар от зоркия му поглед да не убягваше обещаващата възможност за някое приключение и да бе винаги готов неочакваното да скочи върху него иззад най-близката кокосова палма, Дейвид Грийф не бе осенен от предчувствие, когато спря погледа си върху Алойшъс Панкбърн. Това стана на малкия параход „Бърт“. Беше оставил шхуната си да го последва и бе взел парахода за краткото разстояние от Раиатеа до Папете. Когато за пръв път видя Алойшъс Панкбърн, този, понаправил главата, господин си пиеше самотен коктейла в малкото барче между палубите, точно до бръснарницата. А когато половин час по-късно Грийф стана от бръснарския стол, Алойшъс Панкбърн все още се подпираше на бара и си пиеше самичък.

Обаче не е хубаво човек да пие сам и като мина край него, Грийф му хвърли внимателен и критичен поглед. Видя един добре сложен млад мъж, тридесетгодишен, с правилни черти, добре облечен, и очевидно според установеното разделение на света от доброто общество. Но в ед-ва долавящата се немарливост, в треперещата от нетърпение ръка, която разливаше питието, в неспокойния, блуждаещ поглед Грийф съзря несъмнените белези на хроничния алкохолик.

След вечеря отново се натъкна на Панкбърн. Този път това стана на палубата – младият мъж, вкопчил се в релинга, бе вперил поглед в далечината към неясните силуети на мъж и жена, седнали в допрени един до друг шезлонги и лееше пиянски сълзи. Грийф забеляза, че ръката на мъжа е обгърнала кръста на жената. Алойшъс Панкбърн продължаваше да гледа и да плаче.

– Няма за какво да плачете – дружелюбно рече Грийф.

Панкбърн го погледна и от очите му рукнаха сълзи на дълбоко самосъжаление.

– Тежко е! – изхлипа той. – Тежко! Тежко! Този човек е мой секретар. Аз съм го наел. Плащам му добри пари. А ето как ги печели той.

– Ами защо тогава не сложите край на това? – посъветва го Грийф.

– Не мога. Тя ще ме лиши от уискито ми. Тя е моята болногледачка, дипломирана медицинска сестра,

– В такъв случай уволнете нея и си пийте колкото ви душа иска.

– Не мога. Той държи всичките ми пари. Ако аз го направя, няма да ми даде и петак да си купя една чаша.

Тази печална перспектива предизвика нов порой от сълзи. Грийф бе заинтригуван. Макар и да познаваше многообразието на живота, никога не би могъл да си представи положение като това.

– Те бяха наети да се грижат за мен – хленчеше Панкбърн, – да ме държат далеч от чашката. А ето как го вършат, като се прегръщат открито из целия параход и ме оставят да се напивам до смърт. Не е честно, казвам ви. Не е честно. Изпратиха ги

с мен точно за да не ми позволяват да пия, а те ме оставят да се напивам като свиня само за да не им се пречкам. Ако се оплача, ме заплашват, че няма вече да пийна нито капка повече. Какво може да стори един нещастник? Смъртта ми ще тежи на тяхната съвест и толкоз. Хайде да слезем долу и да си пийнем,

Той се пусна от релинга и щеше да падне, ако Грийф не го беше хванал под ръка. Той сякаш се преобрази, стегна се, нападателно вирна напред брадичка, а в очите му проблясна твърдост.

– Няма да ги оставя да ме убият. И ще съжаляват. Предложих им петдесет хиляди... по-нататък, разбира се. Изсмяха се. Те не знаят. Но аз

знам.

Той затършува в джоба на самото си и измъкна някакъв предмет, който блясна на слабата светлина.

– Те не знаят какво означава това. Но аз знам. – Той погледна Грийф с внезапно подозрение. – Какво според вас е това, а? Какво е това?

Дейвид Грийф за миг си представи как този пропаднал пияница намушва двамата млади влюбени с меден клин, защото в ръката си той държеше именно меден клин, от онези, които са се използвали в миналото на корабите.

– Майка ми си мисли, че съм тук, за да се излекувам от пиенето. Тя не знае. Аз подкупих доктора да ми предпише пътешествие по море. Когато стигнем в Папеете, секретарят ми ще наеме шхуна и ще отплаваме. Но те дори и не са сънували. Мислят си, че е заради пиенето. Аз знам. Само аз знам. Лека нощ, господине. Отивам да си легна... освен... ъъ... ако не ми направите компания за една чашка за лека нощ. Една последна чашка, нали знаете.

II

През следващата седмица в Папееге Грийф на много пъти зърваше Алойшъс Панкбърн при странни обстоятелства. Виждаха го и всички други в столицата на малкия остров, защото нито крайбрежието, нито пансионът на Лавина не са били така скандализирани от години. По пладне, гологлав и само по плувки, Алойшъс Панкбърн изтичваше по главната улица от пансиона на Лавина до морето. Веднъж излезе срещу един огняр от „Бърт“ в боксов мач във „Фоли Бержер“, който беше обявен, че ще е от четири рунда, и бе нокаутиран във втория. В момент на умопомрачение се опита да се удави в локва, дълбока два фута; пиян направи великолепен скок от петдесет фута височина от такелажна за котвения на кея „Марипоза“; нае катера „Торо“ за сума, много по-висока от продажната му цена и се отърва само защото секретарят му отказа да финансира сделката. Откупи стоката на стария прокажен слепец на пазарището и запродава банани, батати и плодове на хлябно дърво на толкова ниски цени, че бяха извикани полицаи, за да разпръснат тълпата туземци, привлечени от евтинията. Всъщност полицията го арестува три пъти за размирно поведение и три пъти секретарят му прекъсваше любовните си занимания, докато плати глобите, наложени от бедстващата управа на колонията.

После „Марипоза“ отплава за Сан Франциско, а апартаментът за младоженци бе зает от секретаря и медицинската сестра, току-що венчани. Преди

да заминат, секретарят умишлено бе връчил на Алойшъс осем петлирови банкноти и както бе предвидил, няколко дни по-късно Алойшъс се събуди и откри, че е без пукната пара и на ръба на делириум тременс. Лавина, която се славеше с доброто си сърце дори измежду измета от мошеници и негодници, скитащи из Южния Пасифик, се погрижи за него и не допусна във възвръщащото му се съзнание да проникне мисълта, че няма нито секретар, нито пари, за да си плати пансиона.

Няколко вечери по-късно Дейвид Грийф, който се излежаваше под тентата на кърмата на „Китиуейк“ и безцелно преглеждаше скучните колонки на столичния „Аван Курьор“, изведнъж се надигна и едва не потърка очи. Бе невероятно, ала така си стоеше там. Старата романтика на Южните морета не беше мъртва. Той прочете:

ОБЯВА: „Заменям половината печалба от заровено съкровище на

стойност пет милиона франка срещу превозването на един човек до неизвестен остров в Тихия океан и приспособления за отнасяне на плячката. Търсете Фоли, в пансиона на Лавина.“

Грийф погледна часовника си. Още бе рано, едва осем часът.

– Господин Карлсен – извика той по посока на една светеща лула. – Повикайте екипажа на спасителната лодка. Отивам на брега.

Откъм носа се извиси дрезгавият глас на помощника норвежец и шестима снажни туземци от остров Рапа прекъснаха песента си и заеха местата си в лодката.

– Търся Фоли, господин Фоли, предполагам – каза Дейвид Грийф на Лавина.

Забеляза в очите ѝ искра на любопитство, когато тя извърна глава и извика нещо на туземния език през две отворени стаи към кухнята в двора. След няколко минути с леки стъпки влезе босонога туземна девойка и поклати глава.

Разочарованието на Лавина бе очевидно.

– Вие сте на борда на „Китиуейк“, нали? – попита тя. – Ще му кажа, че сте идвали.

– Значи е мъж? – запита Грийф.

Лавина кимна.

Надявам се, че ще можете да му помогнете,

капитан Грийф. Аз съм само една състрадателна жена. Какво знам аз? Но той е мил човек, а може и да казва истината. Знаем ли? Вие ще разберете. Не сте добродушен глупак като мен. Не бихте ли пийнали един коктейл?

III

Завърнал се на шхуната си, Дейвид Грийф дремеше в един шезлонг, захлупен със списание отпреди три месеца, когато някакви хълпащи, хлипаци звуци откъм водата го събудиха. Той отвори очи. От чилийския крайцер, на четвърт миля от тях, се чу камбанен звън за смяна на вахтата. Беше полунощ. Зад борда се чу плясък и ново изхлипване. На него му прозвуча като някоя земноводна твар или пък плач на самотен нещастник, който излива горчивите си скърби пред цялата вселена.

С един скок Дейвид Грийф се озова до ниския релинг. Там долу, откъдето се чуваше хлипането, се виждаше кръг развълнувана, фосфоресцираща вода. Той се надвеси през релинга и здраво прихвана под мишницата някакъв човек, задърпа го и го заповдига нагоре, местейки бързо ръката си, докато измъкна на палубата голия Алойшъс Панкбърн.

– Нямах пукната пара – оплака се той. – Трябваше да плувам, но не можах да намеря трапа. Беше отчайващо. Извинете ме. Ако ми дадете една хавлиена кърпа, за да си я вържа на кръста, и нещо силничко да пийна, ще заприличам на себе си. Аз съм мистър Фоли, а вие, предполагам, сте същият капитан Грийф, който ме е търсил, когато бях излязъл. Не, не съм пиян. И не ми е студено. Не ме гледайте, че треперя. Лавина ми даде само две чашки днес. Едва не припаднах от ужас, това е и вече бяха започнали да ми се привиждат разни неща, когато не можах да намеря трапа. Ще ви бъда много благодарен, ако ме заведете долу. Вие сте единственият, който се обади на обявата ми.

Клетникът трепереше в топлата нощ и долу, в кабината, преди да му даде хавлиена кърпа, Грийф се погрижи в ръката му да се озове половин водна чаша уиски.

– А сега разказвайте – рече Грийф, когато гостът му бе облечен с риза и дочени панталони. – Каква беше тая ваша обява? Слушам ви.

Панкбърн погледна към бутилката с уиски, но Грийф поклати глава.

– Добре, капитане, както кажете, макар че се заклевам в онова, което е останало от честта ми, че не съм пиян... ни най-малко. Също така това, което ще ви разкажа, е вярно, а ще ви го разкажа накратко, защото ми е ясно, че сте делови и енергичен човек. Освен това организъмът ви е здрав. Алкохолът никога не е плъзвал из тялото ви като милиони червейчета, които разяждат всяка негова клетка. Никога не сте били в

пъкъла. Аз съм там сега. Горя в пламъци. А сега слушайте.

Майка ми е жива. Тя е англичанка. Аз съм роден в Австралия. Получих образованието си в университетите в Йорк и Иейл. Аз съм магистър по хуманитарните науки, доктор по философия, а за нищо не ме бива. Нещо повече, алкохолик съм. Бях спортист. Правех скокове във вода от цели сто и десет фута. Имам няколко любителски рекорда. Плувам като риба. Получавах уроци по кроул от първия Кавил. Плувал съм тридесет мили в бурно море. Принадлежи ми и един друг рекорд. Видял съм сметката на повече уиски от който и да е мъж на моите години. Готов съм да открадна от вас пари, за да си купя чаша уиски. Накрая ще ви кажа истината.

Баща ми беше американец, възпитаник на военноморската академия в Анаполис. По време на Гражданската война е бил юнкер. През 1866 година е бил помощник на „Суони“. Капитан на кораба бил Пол Шърли. През 1866 „Суони“ товарил въглища на един остров в Тихия океан, чието име не искам да споменавам, и под протекторат, който тогава не е бил установен и който ще остане неназован. На брега, зад тезгяха на една кръчма, баща ми видял три медни клина, корабни клинове.

Дейвид Грийф спокойно се усмихна.

– Мисля, че мога да ви кажа името на острова, където са товарили въглища, и под чий протекторат е сега.

– Ами за трите клина? – Панкбърн зададе въпроса не по-малко спокойно. – Продължавайте, защото сега те са у мен.

– Разбира се. Били са в кръчмата на немца

Оскар в Пеено-Пеенее. Джони Блак ги донесъл от шхуната си вечерта, когато умрял. Той току-що се бил върнал от продължително плаване на запад, където ловил трепанги и закупувал сандалово дърво. Историята е известна на всички по крайбрежието. Панкбърн поклати глава.

– Продължавайте – подкани го той.

– Разбира се, било е, преди аз да дойда по тези места – обясни Грийф. – Разказвам само това, което съм чул. После пристигнал еквадорският крайцер, и то от запад на път за дома. Офицерите разпознали клиновете. Джони Блак бил мъртъв. Но те хванали помощника му и корабния дневник. И отплавали на запад. Шест месеца по-късно, отново на път за дома, спрели в Пеено-Пеенее. Не били открили острова, а историята се разчула.

– Когато революционерите настъпвали към Гуаякил – подхвана разказа Панкбърн, – федеративните офицери, които смятали, че няма надежда да задържат града, прибрали парите от държавната хазна, около

един милион долара в злато, но в английска валута, и ги натоварили на американската шхуна „Флърт“. Щели да потеглят на разсъмване. Но капитанът американец се измъкнал посред нощ. Продължавайте.

– Това е стара история – заразказва отново Грийф. – В пристанището нямало друг кораб. Федеративните предводители не могли да избягат. Притиснати с гръб до стената, не им оставало нищо друго, освен да задържат града. От Кито с усилен марш пристигнал Рохас Салсед и разбил обсадата. Революцията била потушена и единственият дървен параход, който съставлявал еквадорския флот, бил изпратен след „Флърт“. Настигнали я между островите Банкс и Новите Хебриди, легнала на дрейф и вдигнала флаг за бедствие. Капитанът бил умрял предния ден: малария.

– А помощникът? – реши да провери осведомеността му Панкбърн.

– Помощникът бил убит една седмица преди това от туземците на един от островите в архипелага Банкс, когато изпратили на брега лодка за вода. Били останали без щурман. Екипажът бил подложен на мъчения. Това било нарушение на международните закони. Хората искали да признаят, но не могли. Разказали за трите клина, забити в дърветата на брега, но къде бил островът, не знаели. На запад, далеч на запад, това било всичко, което знаели. По-нататък историята има две версии. Едната е, че всички умрели от мъченията. Другата е, че оцелелите били обесени на носа. Във всеки случай еквадорският крайцер се завърнал в родината без съкровището. Джони Блак донесъл трите клина в Пеено-Пееенее и ги оставил в кръчмата на немеца Оскар, но как и къде ги е намерил, не разказал на никого. Панкбърн с мъка погледна към бутилката с уиски.

– Само два пръста – изхленчи той. Грийф помисли и му наля мъничко. Очите на Панкбърн заискриха и той отново се съживи.

– Точно тук се появявам аз с липсващите подробности – каза той. – Джони Блак все пак е разказал. Разказал е на баща ми. Писал му е от Левука, преди да продължи към Пеено-Пееенее, където умрял. Баща ми му бил спасил живота при сбиване една вечер във Валпарайсо. Някакъв китаец, търговец на бисери от остров Търсди, който търсел нови места за ловуване на север от Нова Гвинея, купил клиновете от един негър. Джони Блак платил за тях според теглото на медта. Както и китаецът, той не подозирал нищо, но на връщане спрял за морски костенурки на същия бряг, където казахте, че е бил убит помощникът от „Флърт“. Само че той не бил убит. Туземците го държали в плен и той умираше от гангрена на челюстната кост, където бил ранен от стрела в схватката на брега.

Преди да умре, разказал всичко на Джони Блак. Джони Блак писал на баща ми от Левука. Дните му били преброени – рак. Баща ми, десет години след това, вече капитан на „Пери“, взел клиновете от немца Оскар. И от баща ми, нали разбирате, според последната му воля в завещанието, аз получих клиновете и данните. Знам острова, ширината и дължината на брега, където трите клина били забити в дърветата. Сега те са в пансиона на Лавина. Ширината и дължината са в главата ми. Е, какво ще кажете?

– Съмнителна история – мигновено отсъди Грийф. – Защо баща ви не е отишъл сам да си прибере съкровището?

– Не му трябваше. Почина някакъв негов чичо и му остави цяло състояние. Той напусна флота, но

в Бостън стана жертва на върлуващата епидемия от медицински сестри и майка ми се разведе с него. Освен това и тя получи наследство с около тридесет хиляди годишен доход и се пресели в Нова Зеландия. До смъртта на баща ми миналата година аз бях разделен между двамата, половината от времето прекарвах в Нова Зеландия, другата половина в Съединените щати. Сега съм изцяло във властта на майка ми. Той ми остави парите си – о, няколко милиона, но майка ми уреди да ме поставят под опека заради пиенето. Пари имам колкото щете, а не мога да пипна и едно пени извън мизерните им подавания. Но моят старец, който бе подочул, че пия ми остави трите клина и данните за съкровището! Направил го чрез адвокатите си, без знанието на майка ми; казал, че то било повече от всякаква осигуровка за живот и че ако ми стиска да отида и да го намеря, ще мога да се наливам до козирката, докато умра. Милиони в ръцете на опекуните ми, купищата парици на майка ми, които ще бъдат мои, ако ме превари в гроба, още един милион, който чака да бъде изровен, а в това време аз съм принуден да прося от Лавина за по две чашки на ден. Истински ад, дали? Особено като се има предвид жаждата ми.

– Къде се намира островът?

– Далеч оттук.

– Кажете името му.

– В никакъв случай, капитан Грийф. И без това ще спечелите половин милион без много труд. Ще плавате по мои указания и едва когато навлезем навътре в океана и изминем част от пътя, ще ви кажа, но не и преди това.

Грийф вдигна рамене и не пожела да говори повече за това.

– Ще ви наляя още една чашка, а после ще изпратя лодката да ви

закара до брега – каза той.

Панкбърн се слиса. След почти петминутен спор, със себе си той облиза устни и отстъпи.

– Ако обещаете, че ще тръгнете, ще ви кажа сега.

– Разбира се, че искам да тръгна. Нали затова ви потърсих. Кажете ми името на острова.

Панкбърн погледна към бутилката.;

– Бих изпил тази чашка сега, капитане.

– Няма да стане. Щях да ви дам една чашка, ако си бяхте тръгнали. Но щом ще ми кажете името на острова, трябва да го направите на трезва глава.

– Остров Франсис, щом настоявате. Бугенвил го е нарекъл Барбур.

– Сам-самичък там далеч в Коралово море – рече Грийф. – Знам го. Намира се между Нова Ирландия и Нова Гвинея. Сега е една мизерна дупка, но по времето, когато хората от „Флърт“ са забили трите клина и когато ги е получил китайският търговец на бисери, е бил съвсем прилично място. Параходът „Кастър“, който набираше работна ръка за плантацията на Уполу, беше унищожен там преди две години и всичките моряци бяха избити. Добре познавах капитана му. Немците изпратиха крайцер, изстреляха няколко залпа към джунглата, опожариха петшест села, избиха двама-трима чернокожи и доста прасета и... и това бе всичко. Негрите там винаги са си били лоши, но преди четирийсет години станали направо ужасни. Това е било, когато са унищожили един китоловен кораб. Чакайте да видя. Как се казваше?

Той пристъпи към полицата с книги, измъкна дебелия „Справочник на Южния Пасифик“ и го запрелиства.

– Да. Ето го. Франсис, или Барбур – той прескачаше излишното. – Туземци войнолюбиви и коварни. .. меланезийци... човекоядци. Китоловен кораб „Уестър“ унищожен... да, така се казваше. Плитчини... носове... места за закотвяне... а, Редскар, залив Оуен, залив Ликикили, може би е някъде тук; силно нарязана брегова линия, блата, обрасли с мангрови дървета, дъно на девет клафтера, удобно за захващане на котва, когато бялата рязка на скалата сочи западогозапад. – Грийф вдигна очи. – Това е вашият бряг, Панкбърн, готов съм да се закълна.

– Ще тръгнете ли? – нетърпеливо попита другият. Грийф кимна.

– Струва си да опитаме. Ако ставаше въпрос за сто милиона или за някаква подобна налудничавя сума, не бих повярвал и за миг. Ще отплаваме утре, но имам едно условие. Вие изцяло трябва да се подчинявате на моите заповеди.

Гостът му закима радостно, съгласен на всичко.

– А това означава никакво пиене.

– Ще ми е доста трудно – изскимтя Панкбърн.

– Това са моите условия. Ще се погрижа да не се отрази зле на здравето ви. И ще работите... тежка работа, работа на обикновен моряк. Ще стоите на вахта и всичко останало, обаче ще се храните и ще спите при нас, на кърмата.

– Съгласен – Панкбърн протегна ръка, за да скрепят споразумението. – Ако това не ме довърши – прибави той. .

Дейвид Грийф щедро наля три пръста в чашата и му я подаде.

– Тогава ето последната ви чаша. Пийте. Панкбърн протегна ръка, но тя не стигна чашата. Във внезапен пристъп на решителност, той се подвоуми, изпъна рамене и изправи глава.

– Мисля, че не искам – започна той, после, безсилен да устои на гложещата го страст, бързо се пресегна към чашата, сякаш се страхуваше, че ще му я отнемат.

IV

Дълъг е преходът от Папеее на Дружествените острови до Коралово море – от 150 западна до 150 източна дължина – по права линия това е все едно да се прекоси Атлантическият океан. Но „Китиуейк“ не се движеше по права линия. Многобройните интереси на Дейвид Грийф често ги отклоняваха от курса. Той спря да огледа набързо безлюдния остров Роуз, за да види дали може да бъде населен с хора и засаден с кокосови палми. След това поднесе почитанията си на Туй Мануа от Източен Самоа и хитро се опита да получи дял от монопола върху търговията на трите острова на този умиращ крал. В Апия качи неколцина агенти, на път за новите им назначения, и натовари стоки за Гилбъртовите острови. Отби се на атола ОнтонгЯва, провери как вървят работите в плантациите му на остров Изабел и закупи земи от вождовете на крайбрежните племена в северозападна Малаита. И по целия този криволичещ път се мъчеше да направи от Алойшъс Панкбърн истински мъж.

Този ненаситен пианица, макар и да живееше на кърмата, бе застапен да върши работата на обикновен моряк. И не само поемаше щурвала и стоеше на вахта, дърпаше шкотовете и възетата на талията, но му възлагаха най-мръсната и най-тежка работа. Увиснал нависоко в такелажата в боцмански стол, той остъргваше мачтите и ги смазваше от горе до долу. Гърбът го заболяваше да жули палубата с къс пемза и да я търка с прясна вар, но това развиваше похабените, отпуснати мускули. Когато „Китиуейк“ хвърлеше котва и туземните моряци се гмуркаха под водата, за да изстъргват медната обшивка на дъното с влахнести черупки от кокосови орехи, Панкбърн трябваше да се гмурка заедно с останалите, и то толкова пъти, колкото и всеки друг от екипажа.

– Погледни се – каза му Грийф. – А беше направо половин човек, когато дойде на борда. Не си изпил нито една чаша, не умря, а отровата е почти изхвърлена от теб. Трудът направи това. Той е по-добро средство от разни там медицински сестри и секретари. Заповядай, ако си жаден. Опитай това.

С няколко сръчни удара на тежкия нож Грийф изрязва триъгълно парче от черупката на върха на кокосов орех, обелен от влакнестата обвивка. Рядката хладна течност с лек вкус на мляко се разпени и шупна до ръба. Панкбърн пое природната чаша с поклон, отметна глава и я задържа така, докато не изпразни черупката. Той изпиваше много от тези

орехи всеки ден. Чернокожият слуга, шестдесетгодишен туземец от Новите Хебриди, и неговият помощник, единадесетгодишно момче от остров Ларк, се грижеха те никога да не му липсват.

Панкбърн не възразяваше срещу тежката работа. Той се нахвърляше на работата, никога не кръшкаше, винаги преварваше туземните моряци и скачаше пръв да изпълни дадената заповед. Но страданията му, докато изтласка алкохола от организма си, бяха наистина епични. Дори и когато последната капка от отровата бе изхвърлена, страстта, като натрапчива мисъл, остана в съзнанието му. Тъй беше, когато, след като даде честна дума, той слезе на брега в Апиа и се опита да извади от строя кръчмите, като изпие всичките им налични запаси. Тъй беше и когато в два часа сутринта Дейвид Грийф го намери пред „Тиволи“, откъдето бе изхвърлен от Чарли Робъртс заради буйствата му. Алойшъс, както и преди, изплакваше скърбите си на звездите. Но този път той отмерваше ритъма с обли коралови камъчета, които с удивителна точност хвърляше през прозорците на Чарли Робъртс.

Дейвид Грийф го отведе със себе си, но изчака следващото утро, за да се заеме с него. Това, което стана на палубата на „Китиуейк“, в никакъв случай не можеше да се види в някоя забавачница. Грийф го удряше с голи юмруци, бяхтеше го и го налагаше – това бе най-жестокият побой, който бе получавал през живота си.

– За доброто на душата ти, Панкбърн – така Грийф подчертаваше всеки удар. – За доброто на майка ти. За поколението, което ще дойде след теб. За доброто на света и на вселената, и на цялото бъдно човечество. А сега, за да ти набия добре урока в главата, ще повторим всичко отначало. Това за доброто на душата ти. Това заради майка ти, а това заради малките дечица, немечтани и неродени, чиято майка ще обичаш заради тях, и заради любовта, когато с моя помощ възвърнеш мъжеството си. Хайде, вземи си лекарството. Още не съм свършил с тебе. Едва започвам. Има още много причини и сега ще ти ги изредя една по една.

Кафявите моряци и чернокожите слуги и готвачът зяпаха и се хилеха. И през ум не им минаваше да поставят под съмнение загадъчните и неразбираеми постъпки на белите. Що се отнася до Карлсен, помощника, той не изпитваше жалост и одобряваше лечението, прилагано от неговия работодател;

докато Олбrait, суперкаргото, само подръпваше мустак и се подмихваше. Те бяха хора моряци. Животът им бе суров. А с проблема за пиенето, засягащ тях самите, както и другите около тях, бяха се научили да се справят по начини, които едва ли се преподават в медицинските

колежи.

– Момче! Кофа чиста вода и кърпа! – заповяда Грийф, след като свърши. – Две кофи и две кърпи – добави той, като погледна собствениците си ръце.

– Няма що, бива си те – каза той на Панкбърн. – Всичко провали. Бях изкарал напълно отровата от тебе. А сега направо смърдиш на нея. Трябва да започнем отначало. Господин Олбрайт, нали знаете оная старата верига, затрупана на пристана за лодки. Открийте собственика ѝ, купете я и я докарайте на борда. Трябва да има към сто и петдесет клафтера. Панкбърн! Утре сутринта започваш да изчукваш ръждата от нея. Като свършиш, ще я изгъркаш с шкурка. После ще я боядисаш. И нищо друго няма да правиш, докато тази верига не заблести като нова.

Алойшъс Панкбърн поклати глава.

– Напускам. Остров Франсис може да върви по дяволите, хич не ме интересува. Аз да не съм ти роб. Бъди така добър веднага да ме свалиш на брега. Аз съм бял човек. Не можеш да се отнасяш така с мен.

– Господин Карлсен, ще се погрижите господин Панкбърн да остане на борда.

– Скъпо ще ти струва това! – извика Панкбърн. – Не можеш да ме задържаш!

– Мога да ти дръпна още един бой – отвърна Грийф. – И ще ти кажа само едно нещо, впианчен хлапако; ще продължавам да те бяхтя, докато ми се натъртят юмруците или докато у теб не се събуди желание да изчукваш ръждата. Взел съм те в ръцете си и ще направя човек от тебе дори ако се наложи да те убия. Бъди готов следобед да завъртиш чука. Господин Олбрайт, веднага докарайте тая верига на борда. Господин Карлсен, пратете лодките да я вземат. И не изпускайте от очи Панкбърн. Ако започне да залита или го втресе, дайте му да пийне, но мъничко. Може да има нужда от една глътка след снощи.

Останалото време, докато „Китиуейк“ стоеше на котва в Апия, Алойшъс Панкбърн изчукваше ръждата. Чукаше по десет часа на ден. И през целия дълъг преход до Гилбъртовите острови продължаваше да чука. После започна търкането с шкурка. Сто и петдесет клафтера са деветстотин фута и всяка брънка от дългата верига бе изгъркана и излъскана като нова. А когато и последната брънка бе повторно боядисана с черна боя, той показа на какво е способен.

– Хайде, дай ми още някоя мръсна работа – каза той на Грийф. – Ще оправя и останалите вериги, ако кажеш. И вече няма защо да се тревожиш за мен. Няма да пийна нито капка повече. Ще тренирам. Когато

ме наби, пробуди гордостта ми, но нека ти кажа, че то бе само временно. Ще тренирам! Ще тренирам, докато целият не стана толкова твърд и толкова чист, колкото тази верига. И някой ден, господ ще даде, Дейвид Грийф, някъде, някак ще бъда в такава форма, че ще те набия, както ме наби ти. Така ще ти размажа физиономията, че и собствените ти негри да не те познаят! Грийф ликуваше.

– Сега говориш като мъж! – извика той. – Единственият начин някога да ме набиеш е да станеш мъж. А тогава може би...

Той замълча с надеждата, че другият ще схване намека. Алойшъс се позамисли, а после изведнъж в очите му просветна нещо подобно на прозрение.

– Мисълта ти беше, че тогава няма да искам? Грийф кимна.

– По дяволите, така е – скръбно изрече Алойшъс. – Наистина вярвам, че няма да искам. Разбирам мисълта ти. Но въпреки това ще продължавам така и ще стана друг човек.

Топлата светлина, която струеше от загорялото лице на Грийф, сякаш стана още по-топла. Той протегна ръка.

– Нанкбърн, в този миг те обичам заради думите ти.

Алойшъс стисна ръката му и поклати глава с тъжно откровение.

– Грийф – проплака той, – ти ме ядоса, ти пробуди гордостта ми и страхувам се, че този път завинаги.

VI

В един зноен тропически ден, когато замираще и последният полъх на далечния югоизточен пасат и настъпваше сезонът на северозападните мусони, на хоризонта пред „Китиуйек“ изникна от морето обраслият с джунгли бряг на остров Франсис. С помощта на компас и бинокъл Грийф намери вулкана, отбелязан на картата под името Редскар, мина край залива Оуен, намери входа на залива Ликикили,

загуби и сетния ветрец. Двете спасителни лодки бяха спуснати на вода, Карлсен хвана лота и теглена, шхуната бавно навлезе в тесния, дълбоко врязан в сушата залив. На брега нямаше пясъчна ивица. Манпоровите дървета започваха от самата вода, а зад тях се издигаше стръмният бряг, обрасъл с джунгла, сред която тук-там стърчаха нащърбени чукари. След една миля, когато бялата рязка на издадената скала сочеше западюзонапад, лотът потвърди верността на данните в „Справочника“ и котвата се спусна с трясък на девет клафтера.

Останалата част от деня и следобед на следващия ден те прекараха в очакване, без да напускат борда на „Китиуйек“. Не се появи нито едно кану. Нямаше никакви признаци на човешко присъствие. Само от време на време изпляскваше някоя риба или се разкрясваха папагали какаду и това сякаш бяха единствените живи твари. Веднъж обаче една огромна пеперуда, с размах на крилете дванадесет инча, изпърха високо над върховете на мачтите и се зарея към отсрещната джунгла.

– Няма смисъл да изпращаме лодка, веднага ще я нападнат – каза Грийф.

Панкбърн не можеше да повярва и предложи да слезе на брега сам и дори да плува до там, ако не му дадат малката лодка.

– Те не са забравили немския крайцер – поясни Грийф. – Готов съм да се обзаложа, че гъсталакът гъмжи от хора в този миг. Вие как мислите, господин Карлсен?

Старият моряк, преживял много приключения на островите, определено беше съгласен с него.

Късно следобед на втория ден Грийф заповяда да спуснат на вода една спасителна лодка. Той зае мястото си на носа, в устата му димеше запалена цигара, а в ръка държеше пръчка динамит с къс фитил, защото си беше наумил да налови купища риба. До седалките сложиха шест уинчестъра. Олбrait, който бе на кърмовото гребло, с едно пресЯгане

можеше да взема маузера си. Те наближиха брега и поеха покрай избуялата стена от зеленина. От време на време спираха и си почиваха на греблата сред дълбока тишина.

– Две срещу едно, че гъсталакът гъмжи от хора... в лири, разбира се – прошепна Олбрайт.

Панкбърн отново се ослуша и прие облога. След пет минути съзряха ято кефали. Кафявите гребци задържаха греблата. Грийф допря късия фитил до цигарата си и хвърли пръчката. Фитилът беше толкова къс, че динамитът се взриви в мига, в който стигна водата. И в същия този миг гъсталакът оживя. Разнесоха се неистови предизвикателни крясъци и черни и голи тела заподскачаха между мангровите дървета като маймуни.

В спасителната лодка всички грабнаха пушките.

После започна изчакването. Стотина чернокожи, неколцина от които бяха въоръжени с древни шнайдери, а повечето с томахавки, закалени на огън копия и стрели с костен връх, се скупчиха върху коренищата, които стърчаха над залива. Не се чуваше нито дума. Двете групи се гледаха през двадесет фута вода. Стар, едноок негър с четинесто лице бе подпрял на хълбока си шнайдер и го държеше насочен срещу Олбрайт, който от своя страна го покриваше с маузера си. Няколко минути продължи тази жива картина. Поразените риби изплуваха на повърхността или още се мятаха полузашеметени в прозрачните дълбини.

– Всичко е наред, момчета – спокойно каза

Грийф. – Оставете пушките и скачайте във водата. Мистър Олбрайт, хвърлете тютюна на онзи едноок звяр.

Докато гребците се гмуркаха за рибата, Олбрайт хвърли връзка тютюн на брега. Едноокият кимна с глава и сгърчи лице при опита да изрази дружелюбие. Пушките бяха свалени, лъковете отпуснати, а стрелите върнати обратно в колчаните.

– Познават тютюна – обади се Грийф, докато гребяха назад към шхуната. – Ще имаме гости. Господин Олбрайт, ще извадите един сандък тютюн и няколко ножа. Ето, идва едно кану.

Едноокия, както подобава на войн и предводител, гребеше към тях сам, за да се изправи срещу опасността, застрашаваща племето му. Карлсен, надвесен над релинга, за да помогне н а госта да се качи на борда, извърна глава и небрежно пророни

– Те са изровили парите, господин Грийф. старикът целият е накичен с тях.

Едноокия се запрепва на палубата миролюбиво ухилен, но без да

успее да скрие страха, който, макар и победен, още не го напускаше. Бе куц с единия крак и обяснението се криеше в ужасния белег, дълбок няколко инча, който прорязваше бедрото от хълбока до коляното. Дрехи върху си нямаше никакви, нямаше дори една връв, но носът му бе продупчен на десетина места и във всяка дупка имаше издялани кости, щръкнали като бодли на таралеж. Около врата и върху мръсните му гърди бе повесен наниз от златни лири. На ушите му бяха закачени сребърни монети от половин крона, а от хрущяла, разделящ ноздрите, висеше голяма монета от едно пени, потъмняла и зелениясала, но ясно различима.

– Грийф, почакай малко – каза Панкбърн, като си придаде напълно безразличен вид. – Казваш, че са виждали само мъниста и тютюн. Много добре. Ето какво ще направим тогава. Те са намерили съкровището и ние трябва да им го измъкнем, като им предложим стоки за размяна. Събери настрани целия екипаж и им обясни, че трябва да проявяват интерес само към пенитата. Схващаш ли? Златните монети трябва да се посрещат с презрение, а сребърните да се приемат просто от снизхождение. Трябва да се искат само пенита.

Панкбърн взе ръководството на размяната. За пенито от носа на Едноокия даде десет пръчки тютюн. Сделката беше явна несправедливост, тъй като всяка пръчка струваше на Грийф един цент. Но срещу монетите от половин крона Панкбърн даде само по една пръчка. Наниза от лири не искаше и да погледне. Колкото повече отказваше, толкова повече Едноокия настояваше за размяната. Накрая, със сърдит и раздражен вид, сякаш правеше голяма отстъпка, Панкбърн му даде две пръчки за наниза от десет лири.

– Свалям ти шапка – каза Грийф на Панкбърн същия ден на вечеря. – Много остроумно. Ти обърна стойностната система. Те ще си мислят, че пенитата са най-ценното им притежание, а лирите не струват нищо. Затова ще си пазят пенитата и ще ни принуждават да приемаме лири. Панкбърн, пия за твоето здраве! Момче! Още една чаша чай за господин Панкбърн.

VII

Последва златна седмица. От зори до мрак не намаляваше върволицата от канута, спрели на двеста фуга от тях. Това бе граничната линия. Туземните моряци, въоръжени с пушки, следяха никой да не я престъпва. Не беше разрешено до шхуната да се доближава повече от едно кану, нито пък на палубата да се качва повече от един чернокож. Тук, под тентата, четиримата бели мъже въртяха търговията, като се сменяха на всеки час. Размяната се извършваше по установения между Панкбърн и Едноокия курс. За пет златни лири се получаваше пръчка тютюн; за сто лири, двадесет пръчки. Така някой човекоядец с лукав поглед оставяше на масата хиляда долара в злато и предоволен напускаше борда с тютюн за четиридесет цента в ръката.

– Надявам се, че няма да ни се свърши тютюнът – полугласно изрази съмненията си Карлсен, когато разрязаха на две един нов сандък.

Олбрайт се засмя.

– Долу имаме петдесет сандъка – каза той, – а по мои пресмятания срещу три сандъка получаваме сто хиляди долара. Били са заровени само един милион долара, значи тридесет сандъка би трябвало да ни стигнат. Макар че, естествено трябва да се предвиди и известно количество за среброто и за пенитата. Оная еквадорска банда трябва да е омела хазната до шушка.

Появяваха се много малко пенита и шилинги, макар че Панкбъри непрестанно питаше, и нагничаше за тях. Изглеждаше, че пемитата са единственото, което желае, и очите му алчно заблестяваха, когато някой му дадеше едно пени. Както бе пресилил, диваците стигнаха до извода, че след като златото е с малка стойност, то трябва да се освободят първо от него. Всяко пени, което струваше петдесет пъти повече от една златна лира; трябваше да се скътва и пази като съкровище. Няма съмнение, че в бърлогите си сред джунглата старите белобради мъдреци бяха свикали съвет и се бяха споразумели да вдигнат цената на пенитата, след като се отърват от безполезното злато. Кой знае? Може пък и да успеят да склонят белите чужденци да им дадат по двадесет пръчки за една скъпоценна медна парица.

Към края на седмицата търговията залиня. Златният поток почти пресъхна. От време на време някой неохотно се разделяше с едно пени срещу десет пръчки, но постъпиха няколко хиляди долара в сребро.

Сутринта на осмия ден търговията пресекна. Назрял бе моментът белобрадите мъдреци да осъществят плана си и да поискат по двадесет пръчки за едно пени. Едноокия предаде искането им. Белите мъже, изглежда, го посрещнаха много сериозно, защото се събраха вкупом и заговориха с приглушени гласове. Ако Едноокия разбираше английски, всичко щеше да му се изясни.

– Досега сме прибрали малко повече от осемстотин хиляди, без да смятаме среброто – каза Грийф. – И едва ли има повече. Най-вероятно другите двеста хиляди са у племената от вътрешността на острова. Върнем ли се след три месеца, диваците от крайбрежието ще са взели парите от тях чрез размяна; и дотогава ще са привършили тютюна.

– Би било грях да правим размяна за пенита засмя се Олбrait. – Това е в противоречие със спестовническата жилка в търговската ми душа.

– Подухва лек ветрец откъм сушата – рече Грийф, като гледаше Панкбърн. – Ти какво ще кажеш?

Панкбърн кимна.

– Много добре! – Грийф завъртя леко глава, за да провери с кожата на бузата си колко слаб и непостоянен е вятърът. – Господин Карлсен, да се обере котвата и да се развържат платната. Бъдете готови за спуска на лодките за буксир. На този ветрец не можем да разчитаме.

Той вдигна един отворен сандък тютюн, в който имаше шестстотин-седемстотин пръчки, пусна го в ръцете на Едноокия и помогна на слияния дивак да се прехвърли през релинга. Когато фокът започна да се вдига на мачтата, от канутата, спрели зад граничната линия, се надигна вопъл на ужас. И когато бе изтеглена котвата и „Китиуейк“ потегли под лекия вятър. Едноокия, без да се страхува от насочените срещу него пушки, загребва успоредно с тях и заръкомаха като луд, за да покаже, че племето е съгласно да разменят едно пени за десет пръчки.

Момче! Кокосов орех! – извика Панкбърн.

– Сега отиваш в Сидней – каза Грийф. – после какво?

– Ще се върна с теб за онези двеста хиляди отвърна Панкбърн. – Междувременно ще си построя една шхуна. Освен това ще призова пред съда опекуните си, да представят основанията, поради които не мога да получа парите на баща си. Какви са основанията за запора;

Никакви основания! Аз ще им посоча основанията, поради които имам правото да ги получа.

Той гордо стегна бицепсите си под тънкия ръкав,;

пресегна се към двамата чернокожи слуги и ги вдигна над главата

си като две гири.

– Бързо! Натегнете талията на утлегара! – извика Карлсен от кърмата, където разперваше криле гротът.

Панкбърн пусна слугите, затича се и стигна пръв като изпревари с два скока един туземен моряк.

КРАЙ

Jack London
The Proud Goat of Aloysius Pankburn, 1911

Източник: <http://dubina.dir.bg>
Сканиране и обработка: Сергей Дубина, 6 май 2003

Публикация:

Джек Лондон, Разкази и новели
Книгоиздателство „ГЕОРГИ БАКАЛОВ“, ВАРНА, 1987
Анелия Бошнакова, Сидер Флорин, преводачи, 1987
Борис Дамянов, Желяз Янков, Сидер Флорин, Тодор Вълчев, преводачи, 1963

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2237>]